

УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЮ КОМПАНІЄЮ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Іваненко Л.М., Шпак О.О.
Національний авіаційний університет

The article deals with the management of transport and logistics companies in the context of sustainable development. Approaches to reducing the negative impact on the environment by optimizing logistics, reducing emissions, and using innovative technologies were studied. Attention is paid to the economic and social aspects of sustainable management, such as cost reduction, effective inventory management and staff development.

Сучасні складні умови функціонування бізнесу вимагають від компаній нових підходів до управління, особливо в контексті зростаючого значення сталого розвитку. Транспортно-логістичні компанії, які забезпечують безперервний рух товарів і послуг, відіграють ключову роль у економіці країни. Однак їх діяльність також пов'язана з високими витратами енергоресурсів та екологічним навантаженням. У зв'язку з цим питання сталого розвитку набуває особливого значення для цієї галузі.

Проблемам дослідження управління логістикою та ланцюгами постачання в умовах сталого розвитку присвячені роботи таких науковців, як Гукалока А.Ф. [2], Терещенко С.І. та Євтушенка А.М [8], Кітріш К.Ю. [3], Петруні Є.Ю. та Пасічника Т.О. [5], Бездітко О. Є., Кравчук І. І. та Лавриненко С. О. [1], Смерічевської С.В. та Криворучко Г.О. [7] та ін.

Метою цієї статті є дослідження основних аспектів управління транспортно-логістичною компанією в умовах сталого розвитку, проведення аналізу підходів до зниження негативного впливу на навколишнє середовище та підвищення ефективності логістичних процесів.

Сталий розвиток, згідно з визначенням Організації Об'єднаних Націй, полягає у задоволенні потреб сьогодення без шкоди для можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Для транспортно-логістичних компаній це означає балансування між економічними, екологічними та соціальними аспектами.

Основними цілями сталого розвитку для транспортно-логістичної галузі є:

- зменшення викидів парникових газів;
- раціональне використання ресурсів (енергії, товарно-матеріальних цінностей);
- оптимізація транспортних маршрутів для зниження витрат палива;
- застосування інноваційних технологій: використання електротранспорту, перехід на альтернативні види палива;
- соціальна відповідальність перед працівниками та суспільством.

Відповідно до Оновленого національно визначеного внеску до Паризької кліматичної угоди (НВВ2), прийнятому в липні 2021 року, Україна зобов'язалася скоротити викиди парникових газів на 65% до 2030 року (від рівня 1990 року) і досягти кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року. На реалізацію заходів НВВ2 необхідно виділити не менш ніж €102 млрд., серед яких €3 млрд. інвестицій потребує саме транспортна сфера [5].

Згідно даних Транспортної стратегії України 50% українського автотранспорту до 2030 року працюватиме на відновлюваних джерелах енергії [4]. Проте за даними досліджень експертів ООН та вітчизняних фахівців поставлені екологічні цілі та стратегічні напрями розвитку України можуть бути досягнуті лише за умов стабільної політичної й економічної ситуації та значних іноземних інвестицій.

Характеристику економічних, екологічних та соціальних аспектів стійкого управління ланцюгами поставок транспортно-логістичної компанії в умовах сталого розвитку представлено у табл. 1.

Одним із найбільш значущих викликів для транспортних компаній є вплив на навколишнє середовище. Логістичні операції сприяють викидам CO₂, а також забрудненню повітря і водних ресурсів. Тому ефективне управління екологічною складовою є важливим елементом сталого розвитку транспортно-логістичної компанії.

Основними шляхами зменшення екологічного навантаження є застосування енергозберігаючих технологій, оптимізація транспортних маршрутів, перехід на відновлювані джерела енергії.

Сучасні цифрові технології дозволяють транспортно-логістичним компаніям підвищувати ефективність своїх процесів та знижувати негативний вплив на довкілля. Інноваційні рішення в галузі управління представляють системи управління транспортом (TMS), Інтернет речей (IoT), автоматизація складів на основі роботизованих систем та програмних комплексів.

Таблиця 1. Опис чинників управління ланцюгами поставок транспортно-логістичної компанії в умовах сталого розвитку

Чинники	Характеристика
1	2
1. Економічні	
Фінансові показники та конкурентні переваги	Відновлення активів, мінімізація витрат, підвищення прибутковості та сервісного обслуговування клієнтів, ефективне управління запасами, що призводить до конкурентних переваг компанії
Тарифна політика	Включає витрати на паливо, енергоресурси, обслуговування транспорту та інші операційні витрати. В умовах сталого розвитку, тарифна політика має включати додаткові чинники, такі як витрати на екологічно чисті технології або зменшення викидів парникових газів
Витрати на енергоресурси	Зменшення витрат на пальне, електроенергію та інші енергоносії дозволяє компанії скоротити експлуатаційні витрати та знизити негативний вплив на екологію. Впровадження технологій енергоефективного транспорту (електромобілі, гібридні автомобілі, використання альтернативних джерел енергії) допомагає досягати цієї мети
Оптимізація логістичних процесів і зниження транспортних витрат	Сприяє зменшенню пробігу автотранспорту, скороченню простоїв та зниженню витрат на технічне обслуговування
Зменшення вартості запасів і управління складськими ресурсами	Ефективне управління запасами завдяки системам типу JIT, прогнозуючим системам попиту дозволяє знизити витрати та допомагає уникнути перевантаження складів
2. Екологічні	
Зниження викидів парникових газів	Перехід на альтернативні види палива (біопаливо, електричні транспортні засоби); використання сучасних TMS для зменшення пробігу транспорту і простоїв
Енергоефективність логістичних операцій	Використання енергоефективних систем освітлення та клімат-контролю на складах
Використання відновлюваних джерел енергії, «зелена логістика»	Впровадження енергоефективних технологій: електромобілі, гібридні автомобілі, використання сонячних генераторів для складів та адмінофісів

Продовження табл. 1

1	2
Екологічні стандарти та сертифікати	Наявність міжнародних екологічних стандартів (ISO 14001, EMAS) свідчить про дотримання компанією вимог щодо мінімізації негативного впливу на довкілля; сприяє підвищенню довіри з боку клієнтів і партнерів, а також покращенню репутації на ринку
Оптимізація транспортних маршрутів і навантаження	Дозволяє знизити витрати пального і мінімізувати кількість викидів шкідливих речовин в атмосферу. Використання сучасних систем GPS, управління автопарком за допомогою аналітичних програм (ABM Rinkai, Ant Logistics, Qguar TMS, ITOGO.TMS, Logist.ua тощо) допомагає досягти більш раціонального використання транспорту
3. Соціальні	
Безпечні умови праці	Впровадження технологій для запобігання аваріям (системи моніторингу в транспортних засобах, інтелектуальні системи управління безпекою на складах); проведення тренінгів з техніки безпеки та аварійної готовності
Розвиток і навчання персоналу	Впровадження програм мотивації та розвитку кар'єри, що допомагає підвищити ефективність роботи персоналу та сприяє його залученості до досягнення цілей сталого розвитку компанії
Дотримання прав працівників і рівність можливостей	Справедливі умови праці та оплати, дотримання норм робочого часу; забезпечення рівних можливостей для всіх працівників незалежно від статі, раси, релігії чи соціального статусу
Етична поведінка та прозорість бізнесу	Впровадження практик відповідального корпоративного управління (корпоративні кодекси поведінки)

Джерело: узагальнено на основі [1, 2, 3, 6]

Застосування принципів сталого розвитку не лише знижує екологічний вплив, але й покращує економічні показники компанії. Оптимізація процесів призводить до зменшення витрат на пальне, обслуговування транспортних засобів і управління запасами. Додатково, екологічно відповідальні компанії стають привабливішими для інвесторів та клієнтів, які надають перевагу сталим практикам.

Крім того, міжнародні організації все частіше запроваджують законодавчі ініціативи, які заохочують компанії до впровадження екологічних стандартів. Все це може мати позитивний економічний ефект для транспортно-логістичних компаній, які адаптуються до цих вимог раніше за конкурентів.

Соціальна складова сталого розвитку передбачає відповідальність перед працівниками та суспільством. Транспортно-логістичні компанії

можуть підтримувати сталість через покращення умов праці, навчання персоналу екологічно відповідальним практикам та участь у соціальних програмах. Також важливим аспектом є забезпечення безпеки на дорогах, включаючи навчання водіїв та використання безпечних транспортних засобів. Соціальна відповідальність сприяє формуванню позитивного іміджу компанії та підвищує її конкурентоспроможність.

Висновок

Управління транспортно-логістичною компанією в умовах сталого розвитку вимагає всебічного підходу, котрий враховує екологічні, економічні та соціальні фактори. Використання інноваційних технологій, оптимізація ресурсів і впровадження екологічних стандартів є ключовими елементами досягнення сталого розвитку. Впровадження цих практик дозволяє не лише мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище, але й підвищити ефективність транспортно-логістичної компанії, її конкурентоспроможність та привабливість для клієнтів і інвесторів.

Список використаних джерел

1. Бездітко О. Є., Кравчук І. І., Лавриненко С. О. (2024). Стратегія формування і управління логістичними ланцюгами поставок на підприємстві. *Сталій розвиток економіки*, 2 (49). С. 252–257. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-40>
2. Гукалюк, А.Ф. (2015). Удосконалення ланцюгів постачання в умовах трендів міжнародного бізнесу. *Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль. Том 21. № 2.* С. 48-54. ISSN 1993-0259
3. Кітріш К.Ю. (2021). Сталість як чинник управління ланцюгами постачань. *Інфраструктура ринку. Економіка та управління підприємствами. Випуск 51.* С. 141–149. <https://doi.org/10.32843/infrastruct51-22>
4. Національна транспортна стратегія України до 2030 року. URL: https://publications.chamber.ua/2017/Infrastructure/UDD/National_Transport_Strategy_2030.pdf
5. НВВ до Паризької угоди: які кліматичні цілі України URL: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/nvv-do-parizkoi-ugodi-yaki-klimatichni-cili-ukraini/>
6. Петруня Є.Ю., Пасічник Т.О. (2018). Вплив новітніх технологій на логістику та управління ланцюгами поставок. *Маркетинг і менеджмент інновацій.* № 1. С. 130 – 139. <http://dx.doi.org/10.21272/mmi.2018.1-09>
7. Смерічевська С.В., Криворучко Г.О. (2019) *Теоретико-методичні основи ефективного управління логістичними процесами на підприємстві. Актуальні проблеми економіки та управління: збірник наук. праць молодих вчених.* <https://orcid.org/0000-0003-0733-8525>
8. Терещенко, С.І. & Євтушенко, А.М. (2023). Логістичний ланцюг постачання: управління та оптимізація. *Журнал економічних стратегічних досліджень. Сучасні тенденції та проблеми управління*, 6(17). С. 207–214. <http://dx.doi.org/10.30857/2786-5398.2023.6.21>